

Ytterbyskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Läsåret 2020/2021

Ytterbyskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Läsåret 2020/2021

Innehåll

1. Ytterbyskolans övergripande målsättning
2. Beskrivning av rutinerna kring likabehandlingsarbetet
3. Sammanfattning av fjolårets arbete
4. Beskrivning av situationen just nu,
samt årets målsättning och åtgärder
5. Främjande arbete
6. Förebyggande arbete
7. Åtgärdande arbete
8. Elevers likabehandlingsplaner
9. Likabehandling vid antagande till musikklass
10. Kompetensutveckling
11. Bilagor:
 - a. Lagar & styrdokument
 - b. Att göra en plan för likabehandling
 - c. Blankett: dokumentation vid kränkande behandling
 - d. Gemensamma strukturer för lärande och trygghet
 - e. Arbetsbeskrivning av rastvärdskap

1. Ytterbyskolans övergripande målsättning

På Ytterbyskolan skall ingen person bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

Vi vill också, som Lgr 11 föreskriver i kapitel 2 gällande normer och värden, att Ytterbyskolan ska:

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt

Vår vision är att Ytterbyskolan ska vara en plats för lärande där elever och personal tillsammans känner trygghet, upplever arbetsglädje och bygger framtidstro.

Vårt arbete mot våra mål beskrivs nedan under främjande, förebyggande och åtgärdande arbete.

2. Beskrivning av rutinerna kring trygghetsarbetet

I det systematiska kvalitetsarbetet sätts det varje läsår upp mål som skolan sedan arbetar aktivt för att uppnå. Som framgår av Ytterbyskolans vision så har vi höga ambitioner när det gäller att vara en trygg och trivsam skola, fri från diskriminering, trakasserier och kränkningar. Ytterbyskolan sätter därför varje år upp mål i det systematiska kvalitetsarbetet som syftar till att vi ständigt ska förbättras i vår strävan att nå vår vision. De kvalitetsfaktorer som är bärande i arbetet, och som vi ständigt bevakar och arbetar med, är trygghet, trivsel, bemötande och studiero. Årets målsättning hittas under rubriken *Beskrivning av situationen just nu, samt årets målsättning och åtgärder*. Planens aktuella mål utvärderas således tillsammans med det övriga kvalitetsarbetet på skolan. Underlaget till utvärderingen kommer från uppföljning och utvärdering av de främjande, förebyggande och åtgärdande insatser vi gör som står beskrivna nedan. Rektor ansvarar för att det systematiska kvalitetsarbetet utvärderas, dokumenteras och ligger till grund för nästa läsårs arbete. Rektor ansvarar också för att alla som arbetar på Ytterbyskolan är delaktiga och väl insatta i skolans likabehandlingsarbete.

Pedagogerna i skolans trygghetsteam ansvarar för att skolans personal varje läsår uppdateras på vad planen beskriver som allas ansvar under akuta situationer. Genom att lyfta frågan på lagmöten ska alla väl känna till vad som förväntas av dem när det gäller att upptäcka, åtgärda, följa upp och dokumentera olika typer av kränkande behandling.

3. Sammanfattning av fjolårets arbete

Förra årets målsättning var ökad trygghet och trivsel. Vi ville förbättra våra värden, från skolenkäten och trygghetsenkäten, gällande trygghet och trivsel. Vi riktade speciellt vårt fokus på att fler ska känna sig trygga och att uppmärksamma och förändra språkbruket.

Vårt sätt att mäta resultatet av vårt arbete är att titta på elevernas svar i skolenkäten gällande trygghet och trivsel samt att analysera resultatet av Ytterbyskolans egen trygghetsenkät. Pedagogernas trygghetsenkät och arbetslagens utvärderingar ger indikationer på hur arbetet har gått.

Arbetet under året:

- Under kompetensutvecklingsdagar, på konferenser och med hjälp av kontinuerliga avstämning har arbetet med att implementera och förankra våra gemensamma strukturer för trygghet och lärande (bilaga D) fortsatt.
- En gemensam satsning i kommunen var att bjuda in John Steinberg som föreläsare i början av läsåret. Alla pedagoger ha sedan läst och jobbat med hans bok "Ledarskap i klassrummet" i fortbildande syfte. Detta arbete har legat väl i linje med vårt redan påbörjade arbete med de gemensamma strukturerna.
- Vi hade trygghetskonferenser under läsåret där trygghetsenkätens resultat, årets målsättning och tips och idéer kring hur lärarna kan arbeta med likabehandlingsfrågor i sina klasser presenterades.
- Vi hade under höstterminen en utbildningsdag för kärntruppen då trygghetsenkäten analyserades och mål sattes upp för årets arbete. Kärntruppen såg ett behov av att jobba med acceptans/tolerans (du har rätt att vara den du är utan att någon är på dig och kommenterar) och språkbruk (många vittnar om att sexistiska och homofobiska uttryck är vanligt) i sin analys av enkäten. För att möta det negativa språkbruket planerade och genomförde kärntruppen en främjande aktion där de under en vecka satte upp små lappar med positiva "peppande" kommentarer på olika ställen på skolan.
- Kärntruppen genomförde också två olika rastaktiviteter i främjande syfte. De ville skapa möjlighet för elever på skolan att mötas och lära känna varandra. Tanken var också att fler kommer trivas om vi gör roliga saker tillsammans. Dessutom hade många angett att de tycker att "torget" ibland känns som en otrygg plats och det kändes då viktigt att arrangera aktiviteter som gör det lättare att vara där.
- För att möta behovet att jobba med trakasserier och ett destruktivt språkbruk har vi under läsåret fortbildat oss. Två personer ur trygghetsteamet deltog i Borås Stads utbildning "En kommun fri från våld" i januari. En fortbildningsdag för all personal planerades och genomfördes under våren. Ambitionen var att ge de vuxna verktyg och material så att de redan under våren skulle kunna börja arbeta med detta. Trygghetsteamet har även utbildat kärntruppen i delar av materialet.
- Nytt material har kontinuerligt lagts upp på vår gemensamma "site" som stöd för de vuxna i planering av arbetet på klassnivå.
- Vi uppdaterade kontinuerligt vårt förebyggande arbete med rastvärdskapet genom att styra vart vi rastvaktar enligt det behov som blev synligt i trygghetsenkäternas svar.
- Kärntruppen fortsatte sitt främjande arbete med "väggen", där klassers tankar om trygghet och trivsel har blivit gestaltade och presenterade i vårt gemensamma konstverk på torget.

4. Beskrivning av situationen just nu, samt årets målsättning och åtgärder

4.1

Trygghet

Skolenkäten riktad till åk 9 i slutet av förra läsåret visade att (fjolårets värden inom parentes): 44% (42%) känner sig trygga i skolan och 43% (38%) känner sig ganska trygga. 25% (32%) vet vem de kan prata med om någon varit elak mot en elev medan 36% (39%) tycker att detta stämmer ganska väl. När det gäller om de vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon blivit kränkt, svarar 21% (27%) att de tycker detta stämmer helt och 36% (39%) att de tycker detta stämmer ganska väl. 16% (25%) tycker att vi på skolan arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling och 42% (36%) tycker detta stämmer ganska väl.

Trivsel

Skolenkäten riktad till åk 9 i slutet av förra läsåret visade att (fjolårets värden inom parentes): 14% (21%) upplever att vi pratar om jämställdhet mellan könen och att 37% (39%) tycker detta stämmer ganska väl. När det gäller om vi pratar om mänskliga rättigheter på skolan, tycker 16% (25%) att detta stämmer helt och 44% (44%) att detta stämmer ganska väl.

Bemötande

Skolenkäten riktad till åk 9 i slutet av förra läsåret visade att (fjolårets värden inom parentes): 9% (7%) upplever att lärare och elever på skolan respekterar varandra och 49% (51%) tycker att lärare och elever respekterar varandra ganska bra.

9% (3%) uttrycker att det finns personal de är rädda för och 6% (8%) tycker detta stämmer ganska väl.

7% (6%) uttrycker att det finns elever som de är rädda för och 10% (19%) tycker detta stämmer ganska väl.

På frågan om vi respekterar varandras olikheter på skolan, svarar 16% (13%) att de tycker detta stämmer helt och 49% (57%) att de tycker detta stämmer ganska väl.

I den övergripande trygghetsfrågan ser vi att siffrorna är bättre än föregående år. Siffrorna där elever uttrycker att de är rädda för vuxna eller andra elever är dock något sämre.

Vi var föregående läsår bekymrade över att elever tyckte att alla vuxna inte deltar i trygghetsarbetet; att inte alla vuxna reagerar om något händer eller signalerar till eleverna att de är en person som eleverna kan vända sig till. Vi kan i enkäten se att detta är något som vi behöver jobba vidare med. Även om vi kan se positiva tendenser i vår egen trygghetsenkät så visar kommentarer och siffrorna i skolenkäten att vi behöver fortsatt jobba för att förbättra detta.

Den största förändringen i förhållande till föregående skolenkät ser vi i att fler elever tycker att vi som skola arbetar med grundläggande värden i undervisningen. Detta resultat är motsägelsefullt då vi också ser att elever upplever att inte alla vuxna deltar i trygghetsarbetet. Vår känsla är att det görs massor av trygghetsarbete på skolan, men att alla vuxna, av olika anledningar, inte är lika delaktiga. Genom att skapa samtalsytor där vi kan delge varandra av vårt arbete vill vi förändra detta.

Vi kan också se att fler tjejer än killar känner sig otrygga på skolan.

Vidare kan vi också se att vi i jämförelse med andra skolor som deltagit i skolenkäten har bättre värden än andra när det gäller t.ex. trygghet och elevhälsa vilket är glädjande. Vi har dock sämre resultat än andra medverkande skolor när det gäller att förhindra kränkningar. Vi har under en tid pratat om att vi behöver bli bättre på att informera kring hur vi arbetar med att

förhindra kränkningar på skolan och dessa siffror bekräftar att vi behöver lägga mer tid på detta arbete.

4.2

Nedan redovisas resultat från Ytterbyskolans trygghetsenkät som genomförs varje termin. Tabellen gör det möjligt att jämföra de senaste siffrorna med tidigare resultat. Fokus för analysen är de som känner sig utsatta och otrygga på skolan.

	HT20	VT20	HT19	VT19	HT18
Andel elever som anger att de ofta eller mycket ofta blivit utsatta för kränkande behandling.	3,9%	3,7%	2,7%	6,7%	3%
Andel elever som anger att de inte trivs så bra eller dåligt i klassen.	5,6%	6,9%	5,3%	11,6%	4,6%
Andel elever som anger att studieron inte är så bra eller dålig	21%	22%	25%	34%	24,5%
Andel elever som anger att kränkande ord som "hora" och "bög" är vanliga eller dagligen förekommande.	39%	45%	37%	47%	38%

De första siffrorna från detta läsår, läsåret 20/21, visar på liknande siffror som i våras. Andelen som anger att de blivit utsatta för kränkande behandling är 3,9% (3,7%), de som inte trivs bra i sin klass motsvaras av 5,6% (6,9%) och de som anger att studieron inte är så bra eller dålig är 21% (22%). Vi ser ett mönster att eleverna trivs sämre och känner sig mer utsatta under vårterminen och vi behöver fortsatt ta med oss denna problematik i vårt arbete.

Det är glädjande att se att frågorna kopplade till våra gemensamma strukturer visar positiva resultat. På frågorna kring studiero och om det finns vuxna att vända sig till om något händer visar svaren på de bästa värden vi haft sedan vi började med enkäten. Detta betyder inte att vi är nöjda, vi ser på klassnivå att vissa grupper behöver arbeta aktivt för att förbättra t.ex. studieron, men på skolnivå ser vi en positiv trend och vi tänker att arbetet med de gemensamma strukturerna för trygghet och lärande är en hjälp för lärarna och att de bidragit till att höstens siffror pekar åt rätt håll i våra trygghetsmätningar.

Det vi kan se i elevernas kommentarer är att det fortfarande förekommer trakasserier, inte så att man själv känner sig utsatt av dessa kränkningar utan snarare att de finns i språkbruket på skolan och ses av många som vanligt förekommande. Många lyfter också att de får kommentarer, och att andra är på dem, för att de på något sätt avviker, t.ex. att de klär sig på ett visst sätt eller har ett visst intresse. I enkäten anger 39% av eleverna att denna typ av kränkande ord är vanliga eller dagligen förekommande, vilket är något som vi måste fortsätta att aktivt arbeta för att förändra.

Vi ser också i enkätsvar att vissa elever önskar att de vuxna skulle reagera och agera mer mot kränkande behandling och att de saknar att vi lyfter frågor som "allas lika värde" till diskussion. Vårt trygghetsarbete syftar ju till att det är det vi ska göra, så detta måste vi följa upp för att få till en förändring.

När de gäller skolans otrygga platser så nämner eleverna främst "torget" och korridorerna och vi kan tydligt se en önskan om att eleverna vill att de ska finnas fler vuxna i korridorerna.

Läsårets mål:

Ökad trygghet och trivsel. Vi vill fortsätta förbättra våra värden, från GR-enkäten och trygghetsenkäten, gällande trygghet och trivsel. Våra fokusområden i år är att öka tryggheten i korridorerna, få våra gemensamma strukturer att fungera i alla klasser och få igång ett aktivt arbete med värdegrundsfrågor i alla klasser.

Åtgärder:

- Vi vill fortsätta förankra våra gemensamma strukturer för trygghet och lärande (bilaga D); att alla vuxna hjälps åt och gör på samma sätt för att skapa trygghet och studiero för individer och grupper. Vissa elevsvar i trygghetsenkäten indikerar på att de upplever att inte alla vuxna på Ytterbyskolan reagerar och agerar när något händer. Vi vill på konferenser och i kompetensutveckling diskutera vårt gemensamma förhållningssätt och träna metoder och strategier för att förändra detta. Ett arbete som främst berör *De vuxnas förhållningssätt* nedan.
- Under läsåret genomförs en fortbildningssatsning i kooperativt lärande som alla lärare är delaktiga i. Syftet är att utöka lärarnas pedagogiska verktyglådor med fler strukturer som kan bidra till studiero, genom att skapa fler lärsituationer där eleverna är trygga och delaktiga.
- Vi vill på trygghetskonferenser under läsåret presentera trygghetsarbetet i enlighet med vad likabehandlingsplanen föreskriver, visa våra trygghetsresultat från trygghetsenkäten, årets målsättning och ge tips och idéer till ett levande och kontinuerligt likabehandlingsarbete i alla klasser. Vi vill genom vår "site", där vi samlar vårt material, underlätta för lärarna att hitta material som matchar just deras klassers behov. En åtgärd som handlar om att utveckla *Klasstiden*, se nedan.
- Vi vill följa upp trygghetsenkäten på klassnivå och samarbeta kring de klasser där många upplever att studieron är dålig. Genom handledning och genom att förstärka arbetet med våra strukturer, t.ex. genom att trycka på vad mobilpolicyn säger, vill vi förbättra studieron i dessa klasser. Ett arbete som berör *Mentorer* nedan.
- Vi vill göra skolans otrygga platser tryggare, det vill säga arbeta för att tryggheten på torget, i korridoren och vid skåpen förbättras. En åtgärd som syftar till att skapa större förståelse för *Rastvärdskap*, se nedan.
- Vi vill fortsätta vårt arbete tillsammans med *kärntruppen*; genom att arbeta för att eleverna ska lära känna varandra i gruppen och hjälpa dem driva sina frågor utifrån trygghetsenkätens resultat vill vi att de ska känna att de är med och påverkar trygghetsarbetet på skolan.
- *Trygghetsteamet* vill informera eleverna om sitt sätt att arbeta. Detta för att skapa förståelse för hur det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet på skolan går till.
- De vuxna i trygghetsteamet fortsätter att informera och utbilda i materialet "En skola fri från våld", för att få fler vuxna att aktivt arbeta mot trakasserier och kränkande språkbruk. Målsättningen är att minska förekomsten av trakasserier och kränkande ord på skolan. En åtgärd som handlar om att utveckla *Klasstiden*, se nedan. I detta arbete samarbetar trygghetsteamet med personal från TUM, bland annat genom att uppmärksamma "En vecka fri från våld" vecka 48. Som en del i detta arbete har Ytterbyskolan även fått folkhälsomedel för att ta in en extern föreläsare på temat destruktiva könsnormer.

- Vi inleder ett arbete med EHM – ElevHälsaMöten höstterminen 2020. Ett gemensamt forum för att samverka elevhälsoteam och arbetslag, där vi utgår från de frågor som uppstår i skolpersonalens vardagliga arbete. Förhoppningen är att skapa en mötesplats där elevhälsan och den pedagogiska personalen kontinuerligt samverkar, inte enbart utifrån de eleverna i behov av särskilt stöd utan för att skapa verktyg för att främja alla elevers hälsa, lärande och utveckling. Det är ett forum för att utveckla verksamheten. Mötet öppnar för ett gemensamt ansvarstagande där våra olika roller och professioner blir tydligare. Ett tvärprofessionellt lärande.
- Vi fortsätter att implementera och rikta vårt *rastvärdskap* genom vår arbetsbeskrivning (bilaga E) och genom att ett rastvärdsschema utformas utefter det behov vi ser i trygghetsenkätens svar. Detta känns angeläget då fler elever enligt skolenkäten känner sig rädda för andra elever. Genom att göra om rastvärdskapet till 2x15 minuter vill få fler delaktiga som rastvärdar. Många har scheman som gör det svårt att lägga ut längre rastvärdspass så genom att göra passen kortare kan vi få fler delaktiga och på så vis öka den totala vuxennärvaron i korridorerna.

5. Främjande arbete

De vuxnas förhållningssätt

Som framgår av våra styrdokument har alla vuxna på skolan ett gemensamt ansvar när det gäller arbetet mot kränkande behandling. Alla vuxna har ett ansvar att reagera och agera i situationer där någon kan misstänkas fara illa. Alla vuxna har också ansvar för att agera som goda föredömen när det gäller bemötande och att bekräfta och lyssna på varandra.

Vi arbetar på flera nivåer för att skapa goda relationer och en trivsamt miljö.

- När det gäller en enskild elev har mentorn ansvaret
- När det gäller klassen har mentorerna ansvaret
- När det gäller klasserna i arbetslaget har arbetslagets personal ansvaret
- När det gäller hela skolan har skolledningen ansvaret

De vuxnas förhållningssätt utvärderas i den enkät som personalen gör i slutet av höstterminen varje läsår.

Lagarbete

Arbetet på Ytterbyskolan är organiserat i fem arbetslag. Tanken är att skapa en tryggare miljö för eleverna där ett begränsat antal klasser vistas i samma del av skolan. Kring dessa elever arbetar ett tiotal lärare tillsammans. Genom att färre lärare träffar samma elever mer, är vår målsättning att lärare och elever bättre kan lära känna varandra och att vi därigenom kan skapa en tryggare skola. Arbetslagen har lagmöten varje vecka där lärarna samarbetar för att hjälpa eleverna som tillhör arbetslaget på olika sätt.

Lärarna i arbetslagen utvärderar sitt arbete i slutet av varje läsår.

Mentorer

Alla elever på Ytterbyskolan har en mentor. Tanken är att alla elever ska ha en vuxen att vända sig till, som intresserar sig och följer upp saker som har med elevens skolgång att göra. Eleverna träffar sin mentor varje vecka på en schemaposition som vi kallar "klasstid".

- Mentorerna arbetar för ett gott klimat mellan hem och skola.
- Mentorerna arbetar för en förtroendefull relation med sina elever.
- Mentorerna ansvarar för klassens likabehandlingsarbete (se bilaga B).
- Mentorn skall stärka eleverna i kamratrollen genom bl.a. arbetet på klasstiden.

Kärntruppen

Varje år bildas en **kärntrupp**, bestående av elever från samtliga klasser. Dessa väljs ut av personal på skolan utefter elevernas förslag. Kärntruppen sammanträder några gånger per termin tillsammans med någon ur trygghetsteamet. Eftersom kärntruppen består av elever från samtliga klasser på Ytterbyskolan, så kan kärntruppen nå ut med information till alla klasser på skolan samtidigt som alla elever på skolan har möjlighet att nå fram till kärntruppen och trygghetsteamet genom sin kärntrupsrepresentant i klassen. Tanken med kärntruppens arbete är att göra elever delaktiga i trygghetsarbetet på skolan, t.ex. genom att diskutera otrygga platser och vad som är angeläget att arbeta med i klasserna. Kärntruppen arrangerar även olika främjande aktiviteter. Målsättningen är att skapa aktiviteter där alla kan mötas och göra trevliga saker tillsammans för att på så sätt skapa en tryggare och mer trivsamt skola. Kärntruppens arbete utvärderas tillsammans med trygghetsteamet i slutet av varje läsår.

6. Förebyggande arbete**Trygghetsenkäten**

I mitten av varje termin gör alla elever på skolan Ytterbyskolans trygghetsenkät. Elevernas svar på frågorna sammanställs på skolnivå. Enkäten är ett verktyg för att kontinuerligt få elevernas bild av läget på skolan när det gäller kränkningar, trakasserier och otrygga platser. Analysen av enkäten ligger också till grund för nästa läsårs insatser och åtgärder. Trygghetsteamet gör varje år en analys av enkäten för att säkerställa att vi får in den information som vi behöver för att kunna utvärdera våra mål och ser till att den uppdateras/förändras vid behov.

Skolenkäten

Alla elever i hela GR gör en enkät under vårterminen det läsår då de går i nian, som sedan sammanställs centralt. Eleverna får bl.a. svara på frågorna:

- Känner du dig trygg i skolan?
- Vet du vem du kan prata med på skolan om någon varit elak?
- Reagerar vuxna på skolan om de får reda på om någon blivit kränkt?
- Respekterar ni varandra på skolan?
- Finns det elever eller lärare på skolan som du är rädd för?
- Pratar ni om jämställdhet och mänskliga rättigheter på skolan?

Skolenkäten gör det möjligt att se trender kring trygghet och trivsel över tid och är också ett underlag för kommande års trygghetsarbete.

Klasstid

På klasstiden arbetar eleverna bland annat med värderings- och samarbetsövningar. De ges en chans att diskutera frågor gällande trygghet och respekt, för sig själva och andra. Eleverna får t ex arbeta med sina förutfattade meningar och fördomar och öva sig i att ta ställning, samt våga stå för sin åsikt. Klasstiden ger också möjlighet att aktivt och systematiskt arbeta med trygghetsfrågor på klassnivå (se bilaga B). I detta arbete får eleverna vara med och arbeta fram riktlinjer för hur de vill att man ska vara mot varandra i klassen. Klasstiden är även ett forum för elevdemokrati och arbetsmiljöfrågor. Vi strävar mot att alla elever ska känna självförtroende och därigenom kunna vara delaktiga och ta ansvar både för sig själva, för varandra och för sin miljö.

För att utvärdera klasstiden får pedagogerna i slutet av höstterminen varje läsår fylla i en enkät. Svaren analyseras och ligger sedan till grund för kommande kompetensutvecklingssatsningar.

Toleransarbetet

Den s.k. toleransprocessen, d.v.s. utbildning i toleransfrågor kopplat till resor har efter ett politiskt beslut permanentats. Elever söker och skolledningen tar ut de förhållandevis få elever, som kan erbjudas denna viktiga del av vår undervisning i värdegrundsfrågor. Under ett läsår deltar de utvalda eleverna i utbildningen. I slutet av läsåret så samlas intrycken från resorna och utbildningen till en redovisning som förmedlas till övriga elever på skolan. Vår tanke och förhoppning är att toleransarbetet ska ge effekt för hela skolan genom projektet i sig, men också med hjälp av de deltagande eleverna.

Toleransprojektet är i nuläget pausat på grund av covid och utvärderas centralt i kommunen.

Trygghetsteam

Ytterbyskolan har ett trygghetsteam bestående av en lärare från varje arbetslag, skolvård samt kurator. Trygghetsteamet sammanträder varje vecka och har jourtider under veckan för att kunna agera i akuta situationer utifrån händelser som påverkar den psykosociala arbetsmiljön för eleverna.

Respektive lags representant i samarbete med arbetslagsansvarig ansvarar för att Trygghetsteamet finns som punkt under varje arbetslagsmöte för att ge möjlighet att lyfta aktuella ärenden som gruppen arbetar med samt ta emot information om nya ärenden.

Rastvärdskap

I arbetet för en bättre psykosocial miljö i skolan är ett effektivt **rastvärdskap** av stor vikt.

På organisationsnivå ansvarar rektor för att alla pedagoger tilldelas 30 minuter i veckan för att rastvakta, att tiderna schemaläggs och riktas mot de perioder då det är flest elever som har rast. Rastvärdskapet har olika perspektiv:

ADRESS Skolvägen 1 · 442 50 Ytterby
TELEFON 0303-23 80 60 exp
FAX ---
E-POST ytterbyskolan@kungalv.se
HEMSIDA www.kungalv.se

Främjande

Rastvärdskapet bidrar till trygghet och trivsel ur ett främjande perspektiv genom att det ger möjligheter för de vuxna att skapa relationer, småprata och intressera sig för eleverna och vad de gör på rasten.

Förebyggande

Rastvärdskapet bidrar till trygghet och trivsel ur ett förebyggande perspektiv genom att vi riktar vuxennärvaron mot de platser som eleverna benämnt som otrygga i elevenkäten varje termin.

Åtgärdande

Rastvärdskapet bidrar till trygghet och trivsel ur ett åtgärdande perspektiv genom att vuxna finns på plats och kan ta tag i saker när de händer.

Följande riktlinjer har vi för att garantera en god uppsikt över hela skolområdet, såsom klassrum, omklädningsrum, matsal, korridorer, "nav" och Torget.

- Klassrummet:
Undervisande lärare ansvarar för att alla elever känner sig trygga i klassrummet.
- Omklädningsrum:
Undervisande idrottslärare har ansvaret för att alla elever ska känna sig trygga.
- Matsalen:
De vuxna som äter pedagogisk lunch delar ansvaret med "Bambapersonalen".
- Korridor/nav/Torget/skolgård:
Utifrån ett bestämt schema ansvarar pedagogerna för rastvärdskapet. Rastvärdarna följer framtagna arbetsbeskrivning (se bilaga E).

Rastvärdskapets fokus revideras kontinuerligt utefter trygghetsenkätens resultat kring skolans otrygga platser.

7. Åtgärdande arbete

Plan för att upptäcka, utreda/åtgärda, följa upp och dokumentera kränkande behandling

Vid kränkning mot annan person skall "upptäckaren" reagera och ha ett samtal med "förövaren".

Vid en öppen konflikt eller skadegörelse ansvarar "upptäckaren" för att den akuta situationen reds ut med hjälp av samtal.

Med en akut situation menar vi t ex en öppen konflikt, som beskrivits ovan, men även att mentorn får kännedom om att en elev har blivit utsatt, t ex på väg till skolan. För att **upptäcka** diskriminering, trakasserier och kränkande behandling arbetar mentorer och övrig personal t.ex. på följande sätt:

- Mentorsamtal eller loggbok – mentor och elev.
- Utvecklingssamtal – mentor, elev och föräldrar.
- Klassamtal – mentor.
- Klasstidens övningar och diskussioner med klassen.
- Lagmöten då allas observationer sammanställs.
- Spontana samtal.
- Trygghetsteamet för en kontinuerlig dialog med sitt lag.
- Ytterbyskolans trygghetsenkät görs varje termin och visar läget på hela skolan och på klassnivå.
- Rastvärdskap – vuxna i korridorer och på skolgården.

All personal reagerar och agerar direkt vid diskriminering, trakasserier och kränkande behandling för att effektivt kunna **utreda** och **åtgärda** det som inträffat.

Upptäckaren och/eller berörda mentorer samtalar med de inblandade och reder ut situationen, med hjälp av t ex enskilda samtal eller trepartssamtal. Upptäckaren och/eller berörda mentorer sätter sedan upp mål tillsammans med de inblandade för att åtgärda de trakasserier eller den kränkande behandling som är aktuell i ärendet. Ett datum bestäms för uppföljning av ärendet. Så snabbt som möjligt tar vi kontakt med berörda elevers föräldrar.

Punktmarkering på raster och extra rastvärdar är ibland nödvändiga åtgärder för att bevaka hur det går i det aktuella ärendet. Berörd mentor ansvarar för att rätt insatser sätts in.

Vid utsatt datum görs en **uppföljning** av ärendet. Upptäckaren och/eller berörda mentorer träffar då de inblandade igen. De utvärderar de mål som sattes upp vid förra samtalet och gör sedan en bedömning om arbetet ska fortsätta, med hjälp av nya åtgärder och uppföljningar, eller om situationen har förbättrats så mycket att ärendet kan avslutas.

Ärendet **dokumenteras** med hjälp av ett utarbetat dokument som finns i pappersform i alla arbetslag samt digitalt i vårt personalrum (bilaga C). Det är de berörda mentorernas ansvar att informera föräldrarna, följa upp ärendet och dokumentera. All dokumentation samlas hos trygghetsteamet, som sammanställer och arkiverar dokumenten. Trygghetsteamet uppdaterar sedan rektor och skolhuvudmannen varje vecka om inrapporterade och pågående ärenden.

Trygghetsteamet

Om det vid uppföljningssamtalet framgår att situationen inte är utredd, att det fortsatt är otryggt eller att kränkningar förekommer, lämnas ärendet vidare till trygghetsteamet. Trygghetsteamet samtalar då med både förövare och drabbad och har olika typer av samtal beroende på situation. Samtalen dokumenteras och följs upp. Information förs vidare till klassföreståndare och föräldrar. De inblandade eleverna har möjlighet att få samtalsstöd. Om trygghetsteamet inte lyckas lösa ärendet inom överskådlig tid överlämnas ärendet till rektor.

När vuxna kränker eller diskriminerar

I situationer där någon ur personalen får kännedom om att en annan vuxen på skolan har kränkt en elev, ska den som får informationen dokumentera händelsen. Situationen ska sedan utredas, åtgärdas och följas upp, enligt arbetsgången beskriven ovan. Elevens vårdnadshavare kontaktas. Rektor ansvarar och håller i detta arbete, om inte den vuxne, som fått informationen, själv fortsätter i ärendet. Om inte diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling upphör informeras förvaltningsledningen om det fortsatta arbetet i frågan. Om rektor är involverad i diskriminering eller annan kränkning kontaktas förvaltningsledning som handhar ärendet.

7. Elevers likabehandlingsplaner

I början av varje läsår arbetar alla klasser på skolan fram sin egen likabehandlingsplan, enligt dokumentet "Att göra en plan för likabehandling" (se bilaga B). Eleverna skall genom diskussioner och övningar få lära sig vad kränkande behandling är, och vilka olika typer av kränkande behandling det finns. Eleverna får även träna sig i att hitta vägar för att motverka kränkande behandling. Eleverna tar sedan fram en egen plan för likabehandling – saker som klassen kommit överens om för att motverka kränkande behandling, som blir riktlinjer för hur eleverna i klassen ska vara mot varandra. Arbetet utvärderas och följs upp kontinuerligt under läsåret.

8. Likabehandling vid antagning till musikklass

Ytterbyskolan har en musikprofil med en musikklass i varje årskurs, dit elever från skolår 6 kan söka. Ansökan är frivillig och bygger på elevens musikintresse. Det krävs inga förkunskaper för att bli antagen. Den sökandes musikalitet avgör om antagning skall ske.

9. Kompetensutveckling

Rektor ansvarar för att den reviderade likabehandlingsplanen varje år implementeras i personalgruppen. Rektor ansvarar också för att kompetensutvecklingstid avsetts varje läsår och för att personalen får utbildning i det som verksamheten har som målsättning att utveckla under läsåret.

Bilaga A

Styrdokument & lagar

Tillsammans med uppdraget att stimulera lärande i kunskapsämnen har förskolor och grundskolor också fått i uppdrag att omfatta demokratins värdegrund. Genom skolgången ska man lära sig att samarbeta med andra, visa tolerans, bli medveten om konsekvenserna av sina handlingar, ta ansvar och vara solidarisk. Eleverna ska visa aktning för medmänniskor utifrån att alla har samma värde.

Skolan har alltså ett tydligt demokratiskt uppdrag. Den ska förmedla, förankra och gestalta demokratiska värden och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. Den ska ge kunskap om demokrati och värdegrund och verka för demokratiska arbetsformer.

Uppdraget att motverka diskriminering och kränkande behandling är alltså en del av det demokratiska uppdraget. Detta hänger i sin tur samman med hela skolans verksamhet. Därför måste vi ständigt arbeta med dessa frågor i ett vidare sammanhang som berör alla på skolan.

Vår skyldighet att motverka kränkande behandling regleras i flera lagar och förordningar.

FN:s **barnkonvention** bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i första rummet. Den talar om rätten till liv och utveckling, om barns rätt till inflytande och att få göra sin röst hörd.

Av **skollagens** portalparagraf framgår att all verksamhet i skolan skall utformas i överensstämmelse med demokratiska värderingar. I den sägs att alla som verkar i skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och den som verkar inom skolan måste aktivt motarbeta alla former av kränkande behandling.

Diskrimineringslagen har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

I denna lag avses med diskriminering:

- 1. direkt diskriminering:** att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
- 2. indirekt diskriminering:** att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,
- 3. trakasserier:** ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,

ADRESS Skolvägen 1 · 442 50 Ytterby
 TELEFON 0303-23 80 60 exp
 FAX ---
 E-POST ytterbyskolan@kungalv.se
 HEMSIDA www.kungalv.se

4. *sexuella trakasserier*: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet,
5. *instruktioner att diskriminera*: order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1–4 och som lämnas åt någon som står i lydnads- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.

En skola får inte diskriminera någon elev som deltar i eller söker till verksamheten. Anställda och uppdragstagare i verksamheten ska likställas med utbildningsanordnaren när de handlar inom ramen för anställningen eller uppdraget.

Om skolan får kännedom om en elev som deltar i eller söker till skolan anser sig i samband med verksamheten ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier, är skolan skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserier och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden.

Om en sökande har nekats tillträde till en utbildning, eller inte tagits ut till prov eller intervju om sådant förfarande tillämpas vid antagningen, ska sökanden på begäran få en skriftlig uppgift av skolan om vilken utbildning eller andra meriter den hade som blev antagen till utbildningen eller togs ut till provet eller intervjun.

En skola skall inom ramen för sin verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de elever som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

En skola skall vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att någon elev som deltar i eller söker till verksamheten utsätts för trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning eller för sexuella trakasserier.

En skola skall varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de elever som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året.

En redovisning av hur de planerade åtgärderna enligt förra stycket har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I **Lgr11** beskrivs den värdegrund som ska genomsyra verksamheten i grundskolan och som ska förmedlas och förankras hos eleverna. Värdegrunden beskrivs som "människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, samt solidaritet med svaga och utsatta".

I Lgr11 i avsnittet 2.1 Normer och värden står:

”Skolan skall sträva efter att varje elev:

- respekterar andra människors egenvärde
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att bistå andra människor
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utveckla en vilja att handla också med deras bästa för ögonen”

”Alla som arbetar i skolan skall:

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper.
- visa respekt för den enskilde individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt”

”Läraren skall:

- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling”

Trakasserier & kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan vara:

- fysiska (t ex att bli utsatt för slag, knuffar)
- verbala (t ex att bli hotad eller kallad för hora, böj)
- psykosociala (t ex att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning)
- text- och bildburna (t ex klotter, brev och lappar, mail, sms, mms)

Trakasserier

Är uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon diskrimineringsgrund:

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- sexuell läggning
- funktionshinder
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- ålder

Kränkande behandling

Är uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund:

Det kan vara att retas, mobba, frysa ut någon, knuffas eller rycka någon i håret.

Bilaga B

Att göra en plan för likabehandling

Arbeta mot kränkningar

När elever börjar på Ytterbyskolan i åk 7 startar likabehandlingsarbetet direkt. Klassvis sätter eleverna upp mål. Målen utvärderas och omarbetas sedan kontinuerligt under hela högstadietiden.

Vår målsättning med arbetet:

På Ytterbyskolan ska ingen elev bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

Arbetet med eleverna består av sju steg:

1. **Lära sig om**

Eleverna ska genom diskussioner och övningar få lära sig vad diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är. Vilka olika typer av kränkande behandling det finns. Vilka rättigheter respektive skyldigheter de har. Vad lagar och förordningar säger om kränkande behandling.

2. **Klassens målsättning (Vad ska vi göra?)**

Eleverna i klassen jobbar tillsammans fram en plan för likabehandling utifrån skolans övergripande målsättning. Det är viktigt att målen som klassen sätter upp är tydliga och konkreta.

3. **Klassens åtgärder kopplade till målen (Hur ska vi göra?) & (Vem ska göra vad?)**

När målen är formulerade är nästa steg att diskutera hur eleverna i klassen ska göra för att nå målen. Åtgärderna beskrivs och förklaras i klassens likabehandlingsplan. Det är också viktigt att det görs en ansvarsfördelning, så att det framgår vem som är ansvarig för vad.

4. **Sätt upp tidsramar (När ska vi göra det?)**

Dokumentet avslutas med ett bestämt utvärderingsdatum. Det är viktigt att tidsperioden inte blir för lång, så att målen följs upp och utvärderas flera gånger under läsåret.

Vår målsättning är att planen ska vara lättöverskådlig och att den alltid ska finnas tillgänglig, förslagsvis på väggen i varje klass hemrum.

5. **Öva**

När själva planen är formulerad är det viktigt att eleverna får öva sig i de färdigheter som krävs för att de ska kunna nå målen. Tillsammansämnet erbjuder goda möjligheter för att göra övningar och föra diskussioner så att elevernas förutsättningar för att nå sina mål ökar.

6. **Utvärdera (Hur gick det?)**

Eleverna i klassen utvärderar på utsatt datum de mål som de tillsammans har satt upp.

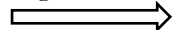
7. **Analys**

Innan arbetsgången börjar om så är det viktigt med en analys av resultatet. Klassen ringar tillsammans med sin lärare in vad som har gått bra och vad som har gått mindre bra och diskuterar sedan varför. Dessa erfarenheter tar klassen med sig till omarbetningen av klassens likabehandlingsplan, vilket innebär att vi börjar om från punkt nummer 1.

Anmälan av möjlig kränkning eller diskriminering

Datum:	Inblandade elever:
Typ av trakasserier / kränkande handling:	
Var hände det?	
Vad hände?	
Åtgärder. Vad har gjorts? (samtal, överenskommelser mm)	
Beslut om uppföljning (av vem och när?)	Mentor meddelas av:
Vårdnadshavare kontaktas av:	Blanketten ifylld av:

Uppföljning nästa sida

Uppföljning

Datum:	
Namn på de vuxna som följer upp och de inblandade:	
Hur har det varit sedan sist?	
Har överenskommelsen hållit? ☐ JA ☐ NEJ	
Beslut: ☐ Ärendet avslutat ☐ Ny avstämning om en vecka ☐ Lämna ärendet till Trygghetsteamet	

Strukturer för lärande

Läraren ansvarar för:

- en tydlig start och ett tydligt avslut på lektionen
- att lektionens innehåll/ramar skrivs upp på tavlan
- att arbetets syfte och mål samt vad som ska bedömas är kommunicerat via Unikum
- klassrumsplacering och gruppindelning

... för att skapa studiero

Läraren arbetar aktivt för att:

- eleverna ska komma i tid
- eleverna ska ha med sig arbetsmaterial till lektion
- mobil-policyn följs
- placering och gruppindelning följs

... för att skapa studiero

Målet är att skapa ett arbetsklimat där alla kan må bra, utvecklas och lyckas

Strukturer för trygghet

Vi vuxna behöver formulera och visa vilka vi är...

- Vi är här för alla
- Allas trygghet och trivsel är viktig
- Vi vill veta om något inte är bra
- Vi reagerar, agerar, följer upp, ger oss inte, erbjuder alltid fler chanser

... för att bygga relationer/förtroende

Vi behöver hjälpa klassen att formulera hur gruppen ska fungera...

- Alla ska kunna jobba med alla
- Hur vi är mot varandra
- Tala/lyssna
- Vi är alla olika och det är bra 😊

... för att skapa vi-känsla.

Målet är att alla ska känna sig betydelsefulla, kompetenta och omtyckta

Rastvårdskap

Rastvårdskapet är en viktig del i arbetet mot en trygg och trivsamt skola.

På organisations nivå ansvarar rektor för att alla pedagoger tilldelas 30 minuter (2x15) i veckan för att rastvakta, att tiderna schemaläggs och riktas mot de perioder då det är flest elever som har rast.

Främjande

Rastvårdskapet bidrar till trygghet och trivsel ur ett främjande perspektiv genom att det ger möjligheter för de vuxna att skapa relationer, småprata och intressera sig för eleverna och vad de gör på rasten.

Förebyggande

Rastvårdskapet bidrar till trygghet och trivsel ur ett förebyggande perspektiv genom att vi riktar vuxennärvaron mot de platser som eleverna benämnt som otrygga i elevenkäten varje termin. Just nu har vi ett extra fokus på torget och korridorerna.

Åtgärdande

Rastvårdskapet bidrar till trygghet och trivsel ur ett åtgärdande perspektiv genom att vuxna finns på plats och kan ta tag i saker när de händer.